

Jurij Poliszczuk
Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny
im. W. Hnatiuka w Tarnopolu

DZIAŁALNOŚĆ WOŁYŃSKIEGO ZWIĄZKU MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM JAKO PRZYKŁAD EDUKACJI WIELOKULTUROWEJ

Proces aktywizacji ruchu młodzieżowego obserwowany we współczesnych warunkach akcentuje problem społeczno-pedagogicznego uświadomienia miejsca i roli społecznej i wychowawczej działalności młodzieżowych zrzezeń w życiu społeczeństwa.

Aktualnie na Ukrainie funkcjonują setki zrzezeń młodzieży, w tym i o charakterze narodowym. Wywołuje to zainteresowanie tak ich działalnością, jak i problemem kulturowego współdziałania młodzieży różnych narodowości. W związku z tym interesującym historyczno-pedagogicznym przykładem harmonijnego współdziałania młodzieży różnych narodowości w obrębie jednej organizacji młodzieżowej jest analiza społeczno-pedagogicznej działalności Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej w okresie międzywojennym. Trzeba podkreślić, że wyżej wymieniony związek został powołany w celu dokonania wszystkiego, co jest możliwe, „aby Polak wśród Ukraińców i Ukrainiec wśród Polaków czuli się nie jak wśród wrogów, ani jak w gościach, lecz jak między swymi krewnymi, jak u siebie w domu”¹.

Jak wynika z badań archiwalnych dokumentów i materiałów, ważne miejsce w działalności wychowawczej WZMW posiadało kształtowanie kultury politycznej i postawy obywatelskiej członków Kółek Młodzieży Wiejskiej – ogniw podstawowych WZMW. Efektywnym środkiem kształtowania kultury politycznej stały się wspólne obchody przez ukraińskich i polskich członków zrzeżenia pamiętnych dat w życiu naszych narodów. „Przedsięwzięciami naszego KMW zostały zorganizowane obchody rocznicy naszego wielkiego poety T. Szewczenki i Akademii naszego marszałka J. Piłsudskiego oraz święto Konstytucji 3 Maja i święto Niepodległości Polski 11 listopada”².

Jako jeden z elementów wychowania postawy obywatelskiej u młodzieży współczesnej zaznaczyć trzeba kształtowanie życzliwego, tolerancyjnego stosunku młodzieży różnych narodowości, wyznań, zróżnicowanego statusu materialnego. Wszystko to widzimy w założeniach i konkretnym działaniu członków Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej. „Swym działaniem powinniśmy wywierać wpływ na to, żeby na terenie Wołynia pomiędzy Ukraińcami i Polakami panowały pokój i zgoda”³.

---

¹ „Młoda Wieś” 1938, nr 23, s. 2.

² „Młoda Wieś” 1935, nr 9, s. 15.

³ „Młoda Wieś” 1935, nr 13, s. 9.

Dużo uwagi w swej działalności WZMW poświęcał kształtowaniu u młodzieży świadomości narodowej. „Już od dawna ustaliła się tradycja, że w dzień śmierci swego największego poety, wszędzie gdzie tylko mieszkają Ukraińcy, gdzie żarzy się iskierka świadomości narodowej – w ten dzień śpiewają *Testament* Tarasa. Wspominają o tym, kto słowem ognistym wywiódł z ciemności narodowej upośledzony naród”⁴.

Konieczne jest podkreślenie i takiej, bardzo ważnej z punktu widzenia współczesności Ukrainy suwerennej, osobliwości wychowawczej działalności związku jak kształtowanie świadomości narodowej przez pryzmat uświadomienia młodzieży interesów ogólnopństwowych, wychowania patriotyzmu politycznego, wierności nowej Ojczyźnie – Państwu Polskiemu. „Cała narodowość polska obchodzi uroczyste wspomnienia walk krwawych, które polski naród prowadził w obronie swej niepodległości przeciwko bolszewikom moskiewskim. W tych ciężkich bitwach brał udział i ukraiński żołnierz jako sprzymierzeniec przeciwko wroga wspólnego. Święte hasło «Za waszą i naszą wolność» połączyło wtedy nasze serca»⁵.

Uczczenie polskich działaczy państwowych w pracy wychowawczej oddziałów ukraińskich WZMW łączone było organicznie z uczczeniem bojowników za wolność i niepodległość Ukrainy. „18 czerwca b.r. (1935 r. – J.P.) przeprowadzona była uroczysta akademie dedykowana świętej pamięci Głównego Atamana URL Semena Petlury”⁶.

„19 marca b.r. (1933 r. – J.P.) odbyła się Akademia ku czci marszałka J. Piłsudskiego przy udziale 120 młodych Polaków i Ukraińców. Program zawierał przemówienia, śpiewy i recytacje. Zostały przedstawione dwie komedie: *Wesoły wieczór* i *Szatan w becze*”⁷.

29 listopada 1935 roku w Łucku odbyło się walne zebranie WZMW. „Zasadniczym na tym zebraniu było wystąpienie jednego z członków Zarządu druha Reszki, który w swym przemówieniu akcentował, że «Polak to nasz brat». Jego słowa płynęły od samego serca. Druh Reszko przekonał się osobiście, że współzycie Polaków z Ukraińcami nie powinno być martwym słowem, a winno stać się faktem dokonany. Kiedy Ukraińcy okazali się w Polsce jako bracia mniejsi Polaków, to starsi bracia Polacy powinni liczyć się z Ukraińcami. Wtedy współzycie nie ujawni żadnych starć. Polacy i Ukraińcy winni szukać współzycia nie wtedy, gdy trzeba wspólnie stanąć do obywatelskich czy sejmowych wyborów, lecz przyjsć z wyciągniętą dłonią jeden do drugiego, gdy przeżywają codzienną rutynę życia”⁸.

⁴ „Młoda Wieś” 1930, nr 3, s. 3–4.

⁵ „Młoda Wieś” 1930, nr 12, s. 2–3.

⁶ „Młoda Wieś” 1930, nr 8, s. 10.

⁷ „Młoda Wieś” 1933, nr 8, s. 10.

⁸ „Młoda Wieś” 1935, nr 21, s. 16.

Kulturowemu i duchowemu zbliżeniu naszych narodów sprzyjały odwiedziny ziem Korony przez ludność Wołynia i Rówieńszczyzny, jej udział w różnego rodzaju kulturalno-oświatowych i gospodarczych imprezach. Archiwalne dokumenty i materiały, opracowane w toku badań, dają możliwość stwierdzenia, że w tych imprezach czynny udział brał i Wołyński Związek Młodzieży Wiejskiej. „Tak w oddziale Rolniczo-Gospodarczym została wystawiona produkcja naszych KMW tak ukraińskich, jak i polskich. Nasi uczestnicy urządzili na wystawie w Polsce dwa wieczorki artystyczne, wystąpili w radiu z ukraińskimi i polskimi piosenkami”⁹.

W roku 1929 WZMW zorganizował dla zwycięzców konkursów rolniczych wśród uczniów szkół rolniczych wycieczkę do Poznania. „W Poznaniu obejrzelśmy ubojnię bydła, Rolniczo-Kooperacyjną szkołę, mleczarnię. Odwiedziliśmy także wieś Glinki, gdzie obejrzelśmy 6 gospodarstw. Odnotujemy gościnność, z jaką zostaliśmy przyjęci. Nakarmili nas bezpłatnie, nie mówiąc już o straconym przez gospodarzy czasie”¹⁰.

Społecznie ważną i efektywną formą działalności społeczno-pedagogicznej była współpraca WZMW, grona pedagogicznego szkół zawodowych i działaczy cerkiewnych skierowana tak na przygotowanie młodych specjalistów, jak i na wychowanie ich na kulturalnych, wykształconych i lojalnych w stosunku do państwa obywateli. „Chodzi o harmonijne współżycie personelu nauczycielskiego szkoły rolniczej w Chorowie, Kółka Młodzieży Wiejskiej z proboszczami prawosławnym i katolickim. Więc szkoła w Chorowie razem z Kółkiem Młodzieży Wiejskiej i proboszczami wychowała taką ukraińską i polską młodzież, która jest duchowo bogata, czci rodziców i osoby starsze, wierzy w Boga i nie zaniecha modlitwy, sprawnie wykonuje wszystkie polecenia gromady”¹¹.

Do kierunków pierwszorzędnych społeczno-pedagogicznej działalności WZMW trzeba zaliczyć zawodowe przygotowanie i techniczne wychowanie młodzieży wiejskiej. Jako efektywną formę takiej pracy trzeba odnotować przeprowadzenie przez młodzieżowe towarzystwo rolniczych konkursów wśród uczniów szkół zawodowych. „Konkurs hodowli prosiąt został przeprowadzony przez Kółko Młodzieży Wiejskiej wśród uczniów Państwowej Szkoły Rolniczej w Trostianciu. Konkurs ten odbył się 11 maja b.r. (1930 r. – J.P.). Na konkurs przyjechali przedstawiciele innych szkół rolniczych na Wołyniu – członkowie WZMW”¹². „W niedzielę 9 listopada b.r. (1930 r. – J.P.) w szkole rolniczej w Szubkowie odbyło się święto ukończenia kursu rolniczego Kótek Wiejskiej Młodzieży Rówieńskiego powiatu. Konkursanci zademonstrowali swoje osiągnięcia”¹³.

⁹ „Młoda Wieś” 1935, nr 8, s. 12–13.

¹⁰ „Młoda Wieś” 1929, nr 11, s. 7–8.

¹¹ „Młoda Wieś” 1929, nr 3, s. 4.

¹² „Młoda Wieś” 1930, nr 13, s. 10–11.

nięcia z przygotowania fachowego. Po ukończeniu członkowie KMW w Szubkowie pokazali uczestnikom komedię *Zamienili się*¹³.

WZMW często był inicjatorem powołania i utrzymania na wsiach szkół zawodowych. Tak wysiłkiem tego związku młodzieży i przy pomocy Wołyńskiego Zrzeszenia Ukraińskiego, Ukrain-Banku, Wołyńskiego Zrzeszenia Pracy we wsi Derewaniej została otworzona rzemieślnicza szkoła krawiectwa, szycia i robótek ręcznych. „Na naukę zostały przyjęte 22 uczennice, z których 9 uczęszczało do miejscowego Kółka Młodzieży Wiejskiej”¹⁴. „W naszej wsi z inicjatywy WZMW powołano Kółko Rolnicze, Kółko Regionalnego Zrzeszenia Gospodarczego i Szkołę Koszykarstwa”¹⁵.

Poza sprzyjaniem pracy ośrodkom zawodowo-kształcącym Zarząd WZMW usiłował przekształcić Kółka Młodzieży Wiejskiej w swoiste centra samodzielnego fachowego przygotowania młodzieży do pracy rolniczej. W tym celu do wsi dla pracy z członkami WZMW skierowywani byli kwalifikowani wykładowcy. „Dnia 12 III b.r. (1936 r. – J.P.) odbyło się ukończenie 4-miesięcznego kursu przygotowania fachowego, do którego załączeni byli członkowie KMW wsi Wielki Glibów. Na kursie wykładano poza naukami rolniczymi także historię, geografę, literaturę, religię i higienę. Prelegentami byli przedstawiciele fachowo-oświatowych i ekonomicznych instytucji z m. Kalisz. Uczestników kursu było 52”¹⁶.

Jedną z prób określenia istoty społeczno-pedagogicznej działalności WZMW jest analiza jej pracy w artykule J. Styłoho *KMW jako centrum oświaty młodzieży*: „Trzeba uświadomić, że fachowo-oświatowa praca tego polsko-ukraińskiego towarzystwa młodzieżowego ma trzy skierowania: 1. fachowo-gospodarcze; 2. ogólnokształcące; 3. wychowawcze”¹⁷.

Wychodząc z określenia istoty podstawowych kierunków pracy Kółek Młodzieży Wiejskiej autor artykułu usiłuje dokonać analizy zaznaczonego kształtu fachowej samo-oświaty młodzieży wiejskiej. „Oceniając pracę KMW trzeba wziąć pod uwagę, w jakim stopniu są realizowane te trzy wymogi. Pod względem fachowym: czy wykonuje członek WZMW wyznaczoną jemu pracę umiejętnie i ekonomicznie; pod względem oświatowym: czy nauczył się wszystkiego, co przewiduje dany stopień szkolenia i czy potrafi zastosować wiedzę w praktyce; pod względem wychowawczym: czy jest świadomy obowiązków, które pokłada na niego przebywanie w WZMW”.

¹³ „Młoda Wieś” 1930, nr 17, s. 8.

¹⁴ „Młoda Wieś” 1930, nr 6, s. 11–12.

¹⁵ „Młoda Wieś” 1930, nr 7–8, s. 15.

¹⁶ „Młoda Wieś” 1936, nr 6, s. 19.

¹⁷ „Młoda Wieś” 1935, nr 17, s. 14.

Do ważnych kierunków fachowej pracy oświatowej Kółek Młodzieży Wiejskiej należało także wyuczenie, uogólnienie i rozpowszechnienie doświadczenia w organizacji fachowego przygotowania młodzieży wiejskiej. „W niedzielę dnia 12 czerwca 1938 roku była zorganizowana wycieczka Kółek Młodzieży Wiejskiej do Horodenki – wsi, która się wyróżnia ludnością energiczną, przedsiębiorczą i zdolną do wprowadzenia różnego rodzaju nowości zależnie od koniunktury gospodarczej w dziedzinie rolnictwa”¹⁸.

Pewną rolę w kształtowaniu atmosfery współpracy i przyjaźni pomiędzy młodymi Polakami i Ukraińcami odegrały uniwersytety ludowe działające pod patronatem WZMW. „Uniwersytet ludowy ma trzy podstawowe cele: wychowanie twórczych wartościowych ludzi; organizację współzycia cywilizowanego pomiędzy Ukraińcami a Polakami; przygotowanie przewodników wsi, którzy potrafią poprowadzić wieś drogą rozwoju kulturalnego i postępu gospodarczego”¹⁹.

Wołyński Związek Młodzieży Wiejskiej prowadził także działalność dobroczynną i społecznie pożyteczną pracę. „Niech każde Kółko Młodzieży Wiejskiej postara się zmienić oblicze wsi, zaopiekuje się wiejską drogą. Niech kółko obsadzi drzewami drogi i wiejskie place i pielęgnuje je. Postara się pozbiierać kamienie z wiejskich pól czy pomóc w zoraniu ścierniska czy wykopkach ziemniaków starym i niedołączym. Niech kółko urządzi przedstawienie, dochód od którego poszedłby na pomoc najbiedniejszym. Powinniśmy rozwijać w swoich duszach zgodę braterską, miłość do ludzi, życzliwość i współpracę”²⁰.

„Z początkiem wiosny członkowie naszego Kółka uporządkowali cmentarz obok cerkwi, nasadzili zieleńców, uporządkowali kilka domków staruszków, którzy już nie mogą dać sobie rady. Jaka ż to radość dla duszy robić dobro ludziom”²¹.

„Na jednym z posiedzeń nasze Kółko Młodzieży Wiejskiej postanowiło uporządkować społeczne nieużytki i zasadzić je zieleńcami. Pięć dni wrzała praca: orali, bronowali, równali. Podczas pracy głośny śpiew leciał daleko za wieś. W końcu wszystko wyrównali i posadzili 720 zieleńców. Powstała cudna aleja dla spacerów i odpoczynku”²².

Jednym z kierunków społeczno-pedagogicznej działalności WZMW było przestrzeganie zdrowego trybu życia. „Spójrzmy na świat trzeźwo, pomyślimy, jakiej szkody zadaje alkohol i tytoń dla życia i zdrowia całego narodu. Powońmy przy Kółkach Młodzieży Wiejskiej przeciwalkoholowe i przeciwtytoniowe kółka, nabywajmy dla naszych bibliotek antyalkoholową i antytytoniową

¹⁸ „Młoda Wieś” 1938, nr 15, s. 14.

¹⁹ „Młoda Wieś” 1935, nr 13, s. 9.

²⁰ „Młoda Wieś” 1930, nr 15, s. 5–6

²¹ „Młoda Wieś” 1935, nr 9, s. 12.

²² „Młoda Wieś” 1935, nr 11, s. 9.

literaturę. Objaśniamy nie tylko młodzieży, lecz i starszym ludziom straszną szkodę alkoholu i tytoniu. Rozumiejmy, iż czad z wódki i tytoniu powstrzymuje przyjście lepszego losu, o który dzisiaj walczymy²³.

„Naszym zadaniem jest wypędzenie ze wsi tytoniu i wódki. Z taką myślą jesienią b.r. (1934 r. – J.P.) założyliśmy nasze Kółko Młodzieży Wiejskiej i najpierw zorganizowaliśmy konkurs dobrego czytania książek. Na jednym z posiedzeń tego konkursu druh Mirczuk wygłosił referat *O wielkiej szkodzie alkoholu i tytoniu*. Wszyscy członkowie KMW jednogłośnie postanowili nie używać więcej ani jednego, ni drugiego²⁴.

O efektywności wpływu społeczno-pedagogicznej działalności towarzystw młodzieżowych świadczy chociażby przykład pracy ośrodka WZMW wsi Mirków na Wołyniu. „W ubiegłym roku (1935 r. – J.P.) powstały przy naszym Kółku Młodzieży Wiejskiej własna orkiestra, Kółko Przygotowania Rolniczego, Kółka przeciwalkoholowe i sportowe. Dzięki takiej pracy młodzież mirkowska dawno zapomniała swoich dzikich zabaw, a karczma w dzień świąteczny stoi pustką, bo całe życie młodzieży skupiło się w Kółku Młodzieży Wiejskiej²⁵.

Wielkie znaczenie Wołyński Związek Młodzieży Wiejskiej przypisywał upowszechnianiu wśród młodzieży ukraińskiej i polskiej obrządków, tradycji i folkloru. „Prawie zginęły przesłiczne opowiadania o naszej przeszłości, kona pieśń ukraińska. Więc Kółka Młodzieży Wiejskiej stawiają swoim zadaniem ratowanie skarbów kultury ludowej, uświadomienie wszystkim członkom Kółka wielkiej wartości wychowawczej pięknych starych obyczajów, obrzędów, strojów, piosenek, kołęd. Trzeba zademonstrować ludowi całe piękno tego dużego skarbu kulturowego w przedstawieniach teatralnych (Boże Narodzenie, Wielkanoc, zaręczyny, poślubiny, wesele, chrzciny, I. Kupała, obżynki itp.), w inscenizacji różnych piosenek.

Szanujcie, nabożnie schylcie czoła przed sędziwą staroświecczyną, która spokrewnia was z dawną przeszłością²⁶.

Wielkim wydarzeniem nie tylko dla młodzieży, lecz i dla całej ludności wiejskiej, stawały się zorganizowane wysiłkiem WZMW obchody państwowych i narodowych świąt oraz uczczenie innych ważnych wydarzeń społecznych. Otóż w 1938 r. „wysiłkiem Zarządu Kółka Młodzieży Wiejskiej w naszej wsi Chopnów odbyły się obchody imienin Pana Prezydenta Polski. Uroczysta Akademia odbyła się w miejscowej szkole według takiego programu:

1. Powitalny referat wygłosił prof. A. Marczyński;
2. Deklamacja *Na imieniny Prezydenta* (Nadia Harasiuk, członek KMW);

²³ „Młoda Wieś” 1936, nr 23, s. 3–4.

²⁴ „Młoda Wieś” 1937, nr 8, s. 11.

²⁵ „Młoda Wieś” 1936, nr 22, s. 15.

²⁶ „Młoda Wieś” 1930, nr 7–8, s. 15–16.

3. Śpiew: *Legiony to* (chór KMW);
4. Śpiew: *Na Wawel* (szkolny chór);
5. Deklamacja: *Panie Prezydencie* (S. Chwaliba – uczeń);
6. Śpiew: *Stoi jawor nad wodą* (chór KMW);
7. Deklamacja: *Panie Prezydencie* (H. Filipczuk, członek KMW);
8. Śpiew: *Rewe ta stagne Dnipr szyrokyj* (chór KMW);
9. Deklamacja: *Imieniny Pana Prezydenta* (członkowie KMW);
10. Śpiew: *Wszystko mi jedno* (chór KMW);
11. Hymn państwowy (chór Kółka Młodzieży Wiejskiej)²⁷.

W ramach wymiany kulturalnej pomiędzy młodzieżą polską a ukraińską WZMW zorganizował wyjazd kółka teatralnego szkoły rolniczej ze wsi Bereżci oraz chórów szkół rolniczych ze Zdowbyci i Starosilla na Ogólnokrajową Wystawę w Poznaniu. Niejednokrotnie występowały one ze swoimi pieśniami i przedstawieniami. „Dwukrotnie odegraliśmy *Wesele wołyńskie* – inscenizację ludowych obrzędów i tradycji z muzyką, zwyczajami i tańcami, a także pokazaliśmy przedstawienie *Wesoły wieczór*. Chóry szkół ze Zdowbyci i Starosilla także dały kilka koncertów. Wszyscy traktowali nas serdecznie i przyjaźnie. Nikogo nie dziwiło, że śpiewamy wyłącznie w języku ukraińskim, że gramy na scenie po ukraińsku. Każdy rozumie, że Polska – nasza wspólna matka, która pomaga nam w rozwoju kultury ukraińskiej”²⁸.

Pragnąc podnieść poziom pracy kulturalnej w podstawowych ogniwach, Zarząd WZMW ustawicznie troszczył się o podniesienie poziomu zawodowego dyrygentów zespołów chórowych Kółek Młodzieży Wiejskiej. Tak w szczególności z inicjatywy Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej w Krzemieńcu w 1936 roku zostały przeprowadzone szkolenia dyrygentów oddziałów chórowych KMW. Na tych szkoleniach byli obecni tak Polacy, jak i Ukraińcy – członkowie WZMW. „Kurs rozpoczął się 3 lipca 1935 roku. Wykładali na kursie:

1. Profesor Konserwatorium w Warszawie p. A. Lacki – uczył solmizacji i teorii muzyki.
2. Profesor Konserwatorium w Poznaniu p. W. Raczkowski – nauczał techniki pracy z chórem.
3. Dyrygent Konserwatorium w Warszawie p. B. Rutkowski wykładał ogólne wiadomości z muzyki i historii śpiewu.
4. Profesor Liceum Krzemienieckiego p. F. Mączak wykładał naukę obywatelską i historię Wołynia”²⁹.

„W Równem 22 czerwca b.r. (1930 r. – J.P.) wysiłkiem WZMW odbył się pierwszy konkurs chórów Kółek Młodzieży Wiejskiej Rówieńskiego powiatu.

²⁷ „Młoda Wieś” 1938, nr 5, s. 3–4.

²⁸ „Młoda Wieś” 1928, nr 6, s. 4–5.

²⁹ „Młoda Wieś” 1936, nr 7, s. 5–6.

Udział w nim wzięły 5 chórów. Każdy chór miał w programie tak polskie, jak i ukraińskie pieśni. Miłość do pieśni, miłość do piękna piosennego naszych narodów niech i nadal zostanie mottem pracy chórowej Kółek Młodzieży Wiejskiej³⁰.

„6 kwietnia 1930 roku pod patronatem WZMW w szkole krawiectwa, szycia i robótek ręcznych wsi Derewaniej odbyło się święto przyjaźni polsko-ukraińskiej. Na to święto zjechali się uczniowie siedmiu szkół fachowych Wołynia. Uczestnicy święta wygłaszali wiersze tak w polskim, jak i w ukraińskim języku, śpiewali polskie i ukraińskie piosenki³¹.”

Odnosić trzeba i taką formę działalności kulturalnej WZMW jak organizacja pracy amatorskich kółek teatralnych. Jak świadczą materiały archiwalne, były one w znacznym stopniu licznymi i robiły wielki wkład do organizacji treściowych rozrywek nie tylko członków Kółek Młodzieży Wiejskiej, lecz i pozostałej młodzieży. Odegrały one też ważną rolę w rozwoju przyjaznych stosunków wzajemnych pomiędzy polską a ukraińską młodzieżą.

Jednym z takich centrów czynnej współpracy kulturalno-oświatowej młodzieży ukraińskiej i polskiej było Kółko Młodzieży Wiejskiej wsi Osniki. „W niedzielę 26 kwietnia b.r. (1935 r. – J.P.) kółko teatralne odegrało jednoaktówkę *Pańska niemoc*. Pomogło nam w jej wystawieniu polskie Kółko Młodzieży Wiejskiej ze wsi Mołodków. Przyjazd do nas członków Kółka z Mołodkowa miał swoje znaczenie w tym, że poglądowo udowodniał jak pomocą wzajemną kółka różnych narodów mogą podtrzymywać przyjazne stosunki przynosząc wspólne korzyści³².”

„Niedawno, a mianowicie 8.01.1936 r. nasze (ukraińskie – J.P.) amatorskie kółko teatralne urządziło przedstawienie w polskiej wsi Nowokożuchów pod tytułem *Prawdziwe bogactwo* w języku polskim. Przedstawienie miało huczny sukces.

Teraz z niecierpliwością czekamy przyjazdu do siebie polskiej sekcji teatralnej KMW ze wsi Nowokożuchów³³.

Ważnym etapem podsumowującym prawie 20-letnią pracę WZMW stało się Walne Zebranie Związku Młodej Wsi, które odbyło się w marcu 1939 roku. Na zebraniu w imieniu Zarządu WZMW wystąpił Prezes Zarządu K. Banach. „Jednym z największych zjawisk jest zachęcenie młodych wieśniaków do pracy za utrwalenie Państwa Polskiego, które zostało dla nas Ojczyzną.

³⁰ „Młoda Wieś” 1930, nr 11, s. 5.

³¹ „Młoda Wieś” 1930, nr 6, s. 11.

³² „Młoda Wieś” 1935, nr 7–8, s. 29–30.

³³ „Młoda Wieś” 1936, nr 10, s. 18.

My na Wołyniu mieszkamy razem, Polacy i Ukraińcy. Wspólne życie, zapotrzebowania, interesy, codzienne życie sąsiedzkie nakazują nam wspólnie organizować nasze życie.

Po wielu pracach wytężonej pracy mamy skromny, lecz jedyny w Polsce przykład przyjaznej współpracy młodych Ukraińców i młodych Polaków.

Ruch młodzieży w Polsce winien zostać kwestią współżycia braterskiego Polaków i Ukraińców, wejść do zakresu ich działalności. I jest to druga sprawa, która przywiodła nas do was.

Te dwie kwestie – konsolidację młodych wieśniaków i współżycie polsko-ukraińskie – należy rozstrzygnąć. My, członkowie WZMW, osobiście dołożymy do tego wszelkich starań³⁴.

Badając doświadczenie społecznej i wychowawczej pracy Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej, doszliśmy do wniosku, że najbardziej ważnym zdobyciem społeczno-pedagogicznym tego zrzeszenia młodzieży jest kształtowanie przyjaznych dobrosąsiedzkich stosunków pomiędzy polską a ukraińską młodzieżą, a także zawodowo-oświatowa praca i wychowanie techniczne swoich członków. Ważne miejsce w działalności WZMW zajmowała także działalność kulturalna i wychowanie obywatelskie.

Mając na uwadze, że dzisiaj w niepodległej Ukrainie zamieszkują mniejszości narodowe, kwestia wychowania u młodych obywateli naszego państwa ukraińskiego politycznego patriotyzmu, wierności suwerennej Ukrainie nabiera szczególnej aktualności, jak zresztą i problem zbadania i szerokiego wprowadzenia do praktyki społecznej i życia państwowego narodu Ukrainy języka państwowego. Nie mniej ważnym jest także ukształtowanie przesłanek duchowego i kulturowego zbliżenia polskiego i ukraińskiego narodu, kształtowanie szacunku do spuścizny duchowej sąsiedniego narodu. Właśnie w takim kontekście dla nas nieocenionym wzorem społeczno-pedagogicznym jest historyczno-pedagogiczne doświadczenie działalności WZMW.

Pokazową w tym planie jest myśl wspomnianego wyżej druha Reszki wypowiedziana przez niego na Walnym Zebraniu Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej w Łucku 29 września 1935 roku: „Ważne jest dla każdego i Polaka, i Ukraińca być świadomym tego, że musimy wspólnie dbać o nasze interesy państwowe mimo różnych odmienności narodowych. Naszym obowiązkiem przed naszymi narodami jest rozwój przyjaznych, dobrosąsiedzkich stosunków pomiędzy polską a ukraińską młodzieżą³⁵”.

³⁴ „Młoda Wieś” 1939, nr 5, s. 3.

³⁵ „Młoda Wieś” 1935, nr 21, s. 18.

Юрій Поліщук

**ДІЯЛЬНІСТЬ ВОЛИНСЬКОГО СОЮЗУ СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ У
МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД ЯК ПРИКЛАД БАГАТОКУЛЬТУРНОЇ ОСВІТИ**

Резюме

У даній статті розглядається проблема культурологічної взаємодії української і польської молоді. Зазначена проблема висвітлюється у контексті соціально-педагогічної діяльності Волинського Союзу Сільської Молоді, який функціонував на території Волині у 20-30-ті рр. XX ст.

Jurij Poliszczuk

**DZIAŁALNOŚĆ WOŁYŃSKIEGO ZWIĄZKU MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ
W OKRESIE MIĘDZYWOJENNYM JAKO PRZYKŁAD EDUKACJI
WIELOKULTUROWEJ**

Streszczenie

W artykule podjęty jest problem kulturowego współdziałania ukraińskiej i polskiej młodzieży. Problem ten przedstawiony został przez pryzmat społeczno-pedagogicznej działalności Wołyńskiego Związku Młodzieży Wiejskiej, funkcjonującego na terenie Wołynia w 20-30 latach XX wieku.

Yuriy Polishchuk

**ACTIVITY OF VOLYN UNION OF COUNTRY YOUTH DURING
PERIOD BETWEEN FIRST AND SECOND WORLDWAR AS AN EXAMPLE
OF MULTICULTURAL EDUCATION**

Summary

This article deals with the problem of cultural interaction of young people who belong to different nationalities. This problem is viewable in the area of social and pedagogical activity of Volyn Union of Country Youth (VUGY), the organization that existed in Volyn region in 20th - 30th years of XX century.